

IR-RAPPORT TAL- EŻAMINATURI
ĊES MALTI
SESSJONI PRINĊIPALI 2018

**L-Università
ta' Malta**

**MATSEC
Examinations Board**

University of Malta
Msida MSD 2080, Malta

Tel: +356 2340 2814/5/6
matsec@um.edu.mt

www.um.edu.mt/matsec

Introduzzjoni

Il-kummenti ġenerali kollha li ntgħamli s-sena l-oħra japplikaw ukoll għal din is-sena. Il-bord tal-eżaminaturi tal-Malti fil-livell ta' ĊES kien magħmul minn *chairperson*, tliet *setters*, *reviewer*, *23 marker*, u revizur – kollha ġejjin minn naħiet differenti tal-edukazzjoni. B'tim bħal dan, kull stadju fil-proċess tal-eżami seta' jsir bil-galbu ħalli jagħmel għustizzja mal-kandidat.

Statistika tar-riżultat

Iċ-ċifri ta' hawn taht juru d-distribuzzjoni tal-grad għal Mejju 2018, u wiehed jista' jqabblhom ma' dawk ta' xi snin ta' qabel billi jirreferi għar-rapporti tal-eżaminaturi tal-Malti fil-Livell ta' ĊES ippubblikati fis-snin li għaddew.

GRAD	1	2	3	4	5	6	7	U	ABS	TOTAL
PAPER A	99	380	544	627	451			203	21	2325
PAPER B				157	152	262	151	543	85	1350
NUMRU TA' KANDIDATI	99	380	544	784	603	262	151	746	106	3675
% TAT-TOTAL	2.69	10.34	14.80	21.33	16.41	7.13	4.11	20.30	2.88	100

It-tabella turi li 77% tal-kandidati kienu ċertifikabbli (i.e. ġabu minn Grad 1 sa Grad 7) u li 66% ġabu minn Grad 1 sa Grad 5.

L-Ewwel Karta

L-istudju tal-Malti f'dan il-livell għandu jwassal lill-kandidati biex iħaddmu l-lingwa b'mod indipendenti u profiċjenti. Hakma tajba tisser li jifhmu u jikkomunikaw b'mod produttiv u effiċjenti, u japprezzaw sfumaturi differenti ta' tifsir. U b'dawn il-ħiliet jaslu jiktbu kulma jkollhom bżonn fis-soċjetà adulta: komponimenti immaginattivi, esejs ta' diskussjoni, artikli ta' tagħrif b'arranġament ta' dettall, taqsiriet li jisiltu l-essenzjal ta' xi silta twila, deskrizzjonijiet preċiżi, rapporti meqjusa, ittri u *emails* formali b'messaġġi, u kull kitba kontinwa li jeħtieġu fid-dinja tal-lum. L-għarfien tal-grammatika jgħin f'dan il-proċess kollu biex il-kandidati jkollhom livell akkademiku xieraq fil-kitbiet kollha tagħhom. Meta ngħidu "livell xieraq" nifhmu l-livell tal-*Form 5* li jhaddan fih l-użu funzjonali tal-lingwa li titqies bħala strument ta' interazzjoni soċjali. Dan l-eżami, għalhekk, jistenna li l-kandidati jinqadew bil-lingwa b'mod effiċjenti sabiex jikkomunikaw ma' haddiehor f'ambjent uman.

L-Ewwel Karta – L-Oral

L-Oral tal-Malti fil-Livell ta' ĊES jeżamina l-ħiliet tal-Malti fl-istat ta' produzzjoni, fl-istat riċettiv, u fl-istat interattiv. Jiġifieri, il-kandidati riedu (wara ftit minuti ta' preparazzjoni) jaqraw b'vuċi għolja silta mhux letterarja ta' madwar 80 kelma, jisimgħu silta oħra ta' 100 kelma (moqrija mill-eżaminatur) u jwieġbu xi mistoqsijiet tax-xejra *multiple choice* fuqha, imbagħad jidhlu f'żewġ diskussjonijiet fuq temi kurrenti u kulturali mal-eżaminatur. Dan ifisser li l-kandidati riedu jikkollmu l-ħin kollu matul l-eżami tal-oral.

Fil-biċċa l-kbira tagħhom il-kandidati marru tajjeb ħafna u kisbu marki xierqa. Fl-Oral, il-kandidati jridu juru li huma għandhom ħila għal ftit minuti jikkollmu bil-Malti biss u b'mod relevanti mingħajr l-għajjnuna ta' xi lingwa oħra.

L-Ewwel Karta – Il-Kitba

L-Ewwel Taqsima: Il-Komponent

L-Erba' titli

1. Il-vantaġġi u l-iżvantaġġi li tgħix fi gżira mbiegħda.
2. Ikteb rakkont li jispiċċa: "Kemmm nixtieq li bqajt rieqed."
3. Il-faqar.
4. Iddekrivi l-vaganza tal-ħolm tiegħek.

It-titli mogħtija għall-Komponent kollha ntgħażlu f'ammonti sostanzjali, aktarx bl-inqas wieħed ikun dak tal-gżira mbiegħda. It-tendenza f'min kiteb dan il-komponent kienet li jikkonkludi minn qabel u jqis bħala fatt li "gżira mbiegħda" tkun biss fi stat naturali verġni, primittiva, deżolata, diżabitata; tkun aktarx żgħira u limitata; bil-konsegwenza li min imur jgħammar fuqha jkun nieqes mill-amenitajiet/rizorsi kollha marbuta ma' hajja komda jew għajxien faċli – bla ikel, xorb, kura, toroq, bini, ħwienet u l-bqija; u jkun jista' jgħix/ikun kostrett jgħix hajja solitarja.

Mhux wieħed u tnejn injoraw il-kelma "imbiegħda" u kitbu sempliċement dwar gżira; jew addirittura dwar Malta b'kulma għandha. Fost dawk li rreferew għad-distanza, kien hemm min korrettement semma d-diffikultà tal-aċċessibiltà lejn u 'l hemm mill-gżira (mbiegħda); imma kien hemm min żbaljatament ħadha bħala fatt li jkun faċli/diffiċli li tivvjagġa minn post għal ieħor fi ħdan l-istess gżira.

Mill-banda l-oħra kien hemm ideat interessanti dwar ngħidu aħna li jkun hemm aktar interazzjoni bejn in-nies tal-gżira (irrelevanti tkunx imbiegħda) meta l-irhula jkunu żgħar; jew li l-lingwa u t-tradizzjonijiet ikunu ppreservati aktar minħabba n-nuqqas ta' taħlit mal-barranin (jekk jaqtgħu qalbhom li jżuru l-gżira mbiegħda). Madankollu f'dan it-titlu li jitlob li wieħed jargumenta, il-kandidati jieqfu hemm u ma jkomplux jargumentaw u jgħidu eż: li bl-użu tat-teknoloġija moderna u l-mezzi moderni tat-trasport il-fattur li l-gżira tkun imbiegħda jista' ma jiffigurax daqstant u t-tidbil fl-ilsien u fid-drawwiet iseħħ xorta waħda.

It-tieni l-inqas komponent popolari aktarx kien dak dwar il-faqar, iżda l-biċċa l-kbira ta' dawk li għażlu aktarx kienu mgħarrfa tajjeb; u kienu kapaċi jaraw dan il-fenomeni u jirriflettu dwaru minn diversi angoli; kien hemm numru ta' kandidati li ma esprimewx ruħhom tajjeb u għalhekk l-ideat li bdew jesponu kienu mfixkla minn espressjoni fqira. Dawk li kienu ta' kwalità raw il-problema tal-faqar minn diversi angoli. Qiesu x'tipi ta' faqar jeżistu (primarjament dak assolut f'kuntrast ma' dak relattiv); ikkunsidraw x'jista' jwassal għall-faqar fuq il-livell individwali/personali, familjali, soċjetali, spiritwali, nazzjonali jew saħansitra dinji; kif ukoll offrew soluzzjonijiet sabiex il-pjaga tal-faqar tal-anqas tittaffa jekk mhux tinqered għalkollox.

Imbagħad jista' jingħad li l-aktar żewġ titli popolari mal-kandidati kienu r-rakkont li kellu jingħalaq bil-frazi "kemmm nixtieq li bqajt rieqed"; u l-ieħor deskrittiv (xi drabi msarraf f'rakkont ukoll minkejja l-istruzzjoni fit-titlu) "Iddekrivi l-vaganza tal-ħolm tiegħek".

Fl-ewwel każ minn dawn it-tnejn kien hemm proliferazzjoni ta' grajjiet fil-biċċa l-kbira tagħhom divertenti u tassew innovattivi; filwaqt li fit-tieni każ kien hemm varjetà ta' xewqat marbuta mal-vaganza tal-ħolm; prominenti fosthom ix-xewqa għal vjaġġ li jkopri aktar minn post/pajjiż wieħed, bl-ajru jew bil-baħar (f'forma ta' ġita/cruise); l-aktar vjaġġi f'kontinenti bħall-Amerka u l-Awstralja, jew madwar l-Ewropa; u lejn gżejjer eżotiċi bħalma huma l-Maldives u Bora Bora. Fid-deskrizzjonijiet mogħtija, ħafna kandidati wrew li aktarx diġà indagaw u għamli r-riċerka tagħhom sew dwar il-lokalitajiet li joħolmu li jżuru. Madankollu kien hemm numru ta' kandidati li ma fehmux it-titlu sew. Kien hemm min, flok kiteb fuq vaganza tal-ħolm, kiteb dwar ħolma li ħolom. Oħrajn serrħu fuq l-esperjenza personali tagħhom meta kitbu l-komponent u tilfu l-marki minħabba li kitbu dwar vaganza li diġà marru.

Għadd ta' kandidati taw deskrittiv interessanti tal-vaganza li għażlu, anki bl-użu ta' sensi differenti biex jagħtu aktar hajja l-kitba tagħhom. Fost dawn id-deskrizzjonijiet, issemmev:

- *"Nisimgħu biss l-għanja tal-għasafar ipespsu fil-paċi jew xi ħoss ta' mgħażqa ta' xi bidwi li qed jaħdem l-għelieqi."*
- *"Inxommu r-riħa friska tal-baħar li jifthilna mnifsejna."*
- *Naraw ir-ramel isfar lellux li jkun imżewwaq bil-baħar."*
- *Minn hemmhekk nieklu ikel tradizzjonali li qatt ma nkunu rajna bħalu."*

Fost dawk li għażlu r-rakkont li kellu jingħalaq bil-frażi "Kemmm nixtieq li bqajt rieqed"; kien hemm għadd tassew ċkejken li l-frażi jew inkludewha fil-bidu jew xi mkien qabel it-tmiem; inkella ħallewha għalkollox barra. Mill-bqija l-maġġoranza assoluta mxiet mal-istruzzjoni mogħtija.

Il-maġġoranza tal-komponenti dwar dan it-titlu kienu ddominati minn sekwenza ta' affarijiet negattivi li seħħew f'dak il-jum u x-xewqa li dawn baqgħu reġdin, filwaqt li oħrajn inqas b'films barranin jew serje Maltin biex tennew l-istorja. Mill-banda l-oħra, kien hemm min ispira ruħu mit-titli l-oħra tal-komponenti biex żviluppa l-istorja.

L-Ideat

Kien jinħass bil-qawwi n-nuqqas ta' ppjanar minn xi wħud. Dawn aktarx spiċċaw jgħidu l-ovvju/jew ma qisux konsiderazzjonijiet oħra. F'ċertu kandidati hemm nuqqas ta' tagħrif x'inhu komponent, kif toħloq l-ideat, kif tesprimihom u kif tagħmilhom f'paragrafi. Numru minnhom għadhom ma jafux jagħżlu l-ideat u għalhekk xeħtuhom kollha flimkien f'paragrafu wieħed twil li sawwar il-komponent kollu.

Mill-banda l-oħra, kien hemm min ħareġ b'komponenti maħsuba tajjeb, b'osservazzjonijiet u kummenti tassew għaqlin. Dan kien l-aktar evidenti fil-każ tal-komponenti dwar il-faqar; u lanqas evidenti fil-komponenti dwar il-gżira mbiegħda.

L-Ortografija

Sfortunatament kienu tassew ftit dawk li kellhom kitba impekkabbli; u kienu r-regola u mhux l-eċċezzjoni dawk li tilfu l-marki kollha allokatu għall-ortografija u l-espressjoni. Kien hemm min saħansitra kiteb ħażin il-kliem mit-titlu stess tul il-komponent kollu. Huwa impossibbli li tingħata lista tal-iżbalji kollha komuni. Ħafna mill-iżbalji msemmija huma rikorrenti minn sena għal oħra fir-rapporti tal-eżaminaturi imgħoddija. Sfortunatament minn sena għal-oħra mhux talli mhux qed ikun hemm titjib imma l-ortografija qiegħda tmur għall-agħar. Jeħtieġ li l-kandidati jiġu mrawma jiktbu b'ortografija tajba.

Ftit mill-iżbalji komuni tal-ortografija:

Naqa (flok naqra)
Ħabba (flok minħabba)
umbad (u diversi permutazzjonijiet oħra tagħha)
nistaw (flok nistgħu)
nejdu (flok ngħidu)
nixxi (flok nixtri)
mħabba (flok minħabba)
isu (flok qisu)

Ħafna kitbu *hemmekk* flok *hemmhekk*; *affarjiet* flok *affarijiet*; *għallura* flok *allura*; *għallavolja* flok *allavolja*; *minflok* flok *minflok*; u *peressli/peresli* flok *peress li*.

Saru anke diversi żbalji ortografiċi ta' kliem bażiku:
kollhu, *iġelek*, *laqwa*, *alijja*, *lewwel*, *jgħajd*, *mux*, *ezzat*, *is-suq* (*issuq*), *qijsha*, *jadu* (*jgħidu*), *minflok*, *nfitċu*, *jitmaw*, *ma' kienux*, *tijej*, *namlu* ...

Il-Punteġġjatura

Fil-każ tal-punteġġjatura, is-sitwazzjoni mhix waħda ħażina daqs dik tal-ortografija u l-espressjoni; għandu mnejn minħabba li l-punteġġjatura tintuża wkoll fix-xogħlijiet kollha prodotti mill-kandidati mhux biss fil-Malti imma wkoll f'kull xogħol miktub ieħor lil hemm minnu.

Madanakollu nħass li numru mhux żgħir ta' kandidati ma jagħmlux distinzjoni bejn il-Malti miktub u l-Malti mithaddet. Dan joħloq kitba fqira u medjokri u żgur li ma tilhaqx l-aspettattivi tal-livell tal-eżami taċ-ĊES.

Ahna u tilajn stajna naraw il-belt imma f'daqqa wahda rajna kocc ta għasafar gejjin lejna u tlfina iz zewg magni f'inqas altitudni f'istorja ta' Avjazzjoni li kien 2,500 pitt...u biex zgur ma nizlux fuq art idarigejn fuq bahr ma kelniex choice li namlu dawra... (sic.)

Xi drabi nkitbu sentenzi twal ħafna mingħajr punt. Ġieli saħansitra kien hemm paragrafi bla ebda tip ta' waqfa. Spikkaw ukoll sentenzi li ma jibdex b'ittra kapitali.

illum ha nispijega Il-vantaggi u l-izvantaggi li tgħix fuq ġzira mbiegħda. Ha nibda mil l-izvantaggi. l-ewwel waha mill-opinioni tiegħi hija ahna pajjizna hija zghira u mhm hafna spazju fil-fatt jkun hemm aktar traffik. jekk hemm hafna traffik jkun hemm aktar polution (sic.)

Is-Sintassi

L-iżbalji fis-sintassi ma jistax jingħad li kienu ftit, imma lanqas ma jista' jingħad li jipproliferaw fost il-biċċa l-kbira tal-kandidati. Jinħass li jkun hemm dawk l-uħud li jbatu fiha b'mod ġenerali, u dawk li le.

It-tiegħni wahda hija mhemx ħafna xogħol jekk mhemx hafna xogħol ma nistax ingib il-flus biex nħallas it-taxxi. (sic.)

F'ħafna mill-komponenti kien hemm sentenzi twal ta' nofs faċċata, ġieli anke ta' paġna, mehmuzin flimkien bil-konġunzjoni 'u'. Kien hemm drabi fejn l-'u' kienet miktuba anke 'w'.

L-Idjoma

Il-Malti użat fil-kitba mhux talli mhuwiex Malti idjomatiku u huwa nieqes minn espressjonijiet sbieħ, imma hu Malti fqir ħafna.

Fil-ġurnata ta' twelid tiegħi l-familja kollha idecidu biex immorru Londra għal-celebrazzjoni. Jien ma kellix dubju li mux ħa norqod. ... Idecidejna biex immoru fuq karozza ta' trasport biex induru madwar Londra li kienu ħistorici ħafna. (sic.)

ħafna qegħdin jużaw il-prepożizzjoni *fejn* flok *meta*, li jew *ħdejn*.

Il-kandidati qajla jiddistingwu bejn il-kelma *ġewwa* u *ġo* (bl-Ingliż *inside*) u *fi* (bl-Ingliż *in*) – eżempju "ġewwa Pariġi" u "ġo ġzira" flok "f'Pariġi" jew "fi ġzira".

Kienu bosta l-espressjonijiet skorretti b'*ġo/ġewwa* –

Eżempju "ġo pajjiż"; "ġewwa l-pajjiż"; "ġewwa d-dinja"; "ġewwa l-ġzira"; "ġo familja".

Mhux wieħed u tnejn jużaw *iseħħ (li)* flok *jigri (li)* jew *isir* (ngħidu aħna "iseħħ il-kunċert" flok "isir il-kunċert"). Jew *kollox li* flok *kulma*; u *kulħadd li* flok *kull min*.

Kien hemm għadd mhux żgħir li jiktbu *hekk* flok *jekk*.

Kien hemm aktar minn każ wieħed tal-espressjoni "Kont qiegħed riegħed ..." flok "kont riegħed"; jew "kien qiegħed jimxi" flok "kien miexi".

Għadd ta' sentenzi/paragrafi nbdew b'*ukoll* jew b'*kif ukoll* flok b'konġunzjoni (jew kelma/frazi li taqdi dil-funzjoni) oħra bħal *madankollu*, *minkejja li*, *allura*, *għaldaqstant*, *f'dan id-dawl* u l-bqija.

Numru żgħir ta' kandidati ttraduċew kelma b'kelma għall-Malti l-frazi Ingliża 'on the other hand'. Kien hemm min kitibha ' minn id għal oħra' jew 'Għall-id l-oħra'.

Xi whud mill-kandidati għadhom jitfixklu l-ġens. Dan juri li l-kandidati ma jafux il-Malti bħala lsien nattiv tagħhom. Eż: 'il-faqar qiegħda tonqos', ' il-vaganzi kien sabiħ', Ommi hu mara twila'.

L-Ingliżmi (jew kalki [imma żbaljati])

"immur fuq dik il-vaganza"	(I will go on [that] vacation)
"immur fuq xi vaganza"	(I go on a holiday)
"fuq it-triq"	(on the road)
"jgħixu fuq it-toroq"	(they live on the streets)
"mort fuq triqti"	(I went on my way)
"fuq xi bajja"	(on a beach)
"nibnu nar"	(we build a fire)
"insalva l-flus"	(I save money)
"grazzi ta' dan il-fatt"	(thanks to this fact)
"tispakkja l-ħwejjeġ minn ġol-bagalja"	(she unpacks the clothes from the trunk)
"fuq l-id l-oħra"	(on the other hand)
"insaqsihom għall-firma"	(I will ask for their signature)
"din ma kinitx il-ġurnata tiegħi"	(this wasn't my day)
"ġbart il-mowbajl " (flok wegibt il-mowbajl)	(I picked up the phone)
"immorru fuq vaganza (flok immorru vaganza)	(on a holiday)
"nirrentja karozza"	(to rent)
"hekk nintendi li nagħmel"	(I intend)
"jagħtu l-bottijiet tal-preservattivi għall-fqar"	(preserve)
"ġbart il-pakkeġġ"	(package)
"mużews arkeoloġiċi", eċċ.	
"fattoriji"	(factories)

L-Influenza/interferenza mill-Ingliż

l-adventura	(the adventure)
finansjalment	(financially)
finanċjali	(financial)
majjorità	(majority)
espeċjalment	(especially)
nipprektisja	(I practice)
additati	(addicted)
injustizzja	(injustice)
ikkomperata	(compared)
jipplanaw	(they plan)
jippreventuhom	(they prevent them)
priventabbli	(preventable)
frantikament	(frantically)
ħustagġ	(hostage)
exotiku	(exotic)
nessesitajiet	(necessities)

Jidher li *transport* ħadet post *trasport*; *panik* ħadet post *paniku*; *jippanikja* ħadet post *jippanikkja*; *hotel* ħadet post *lukanda*; u *pool* ħadet post *pixxina*.

Kien hemm ħafna komponimenti li fihom l-espressjoni tal-ħsieb kienet ġejja mill-Ingliż. Xi kandidati qalbu verbi mill-Ingliż għall-Malti, meta bil-Malti għandna verbi għalihom. Oħrajn, kitbu kliem bil-Ingliż għax ma kinux jafuh bil-Malti.

jiżdied il-polluzzjoni (sic.)

it-tieni waħda hija il-climate (sic.)

problemi ta' traffic... (sic.)

nara l-kamera u nara l-view (sic.)
Morna l-palace, kien eleganti, kbir sempliċi.... (sic.)
bqajt sejjra għal il-bathroom (sic.)
kellimt naqa lil co-workers...(sic.)
kienu qed jemmnu li mhux qed mentally fit... (sic.)

II-Grammatika

Ħafna ma jafux xi jkun l-użu tal-kundizzjonali. Eżempju –

“Fuq il-vapur ikun hemm post fejn in-nies tal-istess età tiegħi jiltaqgħu; allura ~~nkun~~ nista' nagħmel ħafna ħbieb; u jekk niddejjaq u ~~jkoll~~ għandi aptit ngħum, ~~nista'~~ mmur fil-pixxina.”¹

Ħafna jirreferu għal pajjiżi jew bliet u ma jafux li fil-każ ta' wħud minn dawn, konvenzjonalment jintuża l-artiklu. Eżempju – “Meta llestu minn Hawaii ...”; “Immorru Franza, ~~l-Italja~~, ~~il-Greċja~~ ...”; “Inżur ~~il-Vatikan~~ ...”²

Jidher ukoll li wħud lanqas ma jafu li ċerti pajjiżi jew bliet inħarsu lejhom bil-ġens maskil jew femminil. Eżempju – “L-Amerka huwa pajjiż li dejjem xtaqt inżur ...”; jew “Turin huwa belt fin-naħa ta' fuq tal-Italja ...”

Mhux ftit kitbu “Il-faqar hija problema”; u xi wħud użaw il-kelma *faqar* flok *foqra*.

Żbalji grammatikali komuni:

- Kelli ż-żewġ riġlejja li kien jidhru li kienu miksuri. – riġlejja (għadd imtenni)
- **Bil-waqa'** minflok **Bil-waqgħa**
- **Feriti f'wiċċi u dari** minflok **dahri**
- **għalaqt għoxrin sengħa** minflok **sena**
- **mill-wiċċ t'idi sa minkbejja** minflok **minkbi**
- **indlikt bis-sunblock biex inkun iproteguta mix-xemx** minflok **protetta**
- **Kienet erbgħa passi l-bogħod** minflok **erba' u 'l**
- **Nerġgħu nirritornaw lejn id-dar** minflok **nirritornaw/nerġgħu lura.**
- **niskejppjaw** minflok **naħarbu**
- **Il-ħolm tiegħi xorta għadhom kbar** minflok **għadu kbir**
- **Ma kienx hemm ħadd Ta' Qali** minflok **ma kien hemm ħadd**
- **Tfajt żewġ daqtejn ta ponn** minflok **daqtejn u ta'**
- **Il-ġakketta tas-salvazzjoni** minflok **salvataġġ**
- **Wara ma nafx kemm il-ġurnata** minflok **kemm-il ġurnata**
- **Is-safar huwa l-itjeb mod ta' serħan** minflok **l-aħjar**
- **L-iżjed haġa kera fid-dinja** minflok **kerha**

L-Introduzzjoni

L-introduzzjoni ta' xi kandidati kienet xotta u nieqsa mill-originalità li għandha tqanqal interess fil-qarrej.

Eżempju: *Kemm-il darba zort postijiet differenti, bħall-Ingilterra, il-Franza u s-Sqallija. (sic.)*

II-Konklużjoni

Bosta kandidati għalqu l-komponent b'konklużjoni dgħajfa jew xotta wisq, hekk li ddiżappuntaw lil min qara xogħolhom ladarba din kienet l-aħħar toġħma' ta' dak li pprezentaw.

Eżempju: *Nixtieq li ħolm tiegħi se jkun veru darba waħda, għax naf li nħobbu vaganzi. (sic.)*

Oħrajn ħallew lill-qarrej perpless għaliex il-konklużjoni lanqas biss għamluha.

L-Għadd tal-Kliem

Hija tassew ħasra li għadd ġmielu ta' kandidati kitbu ferm inqas kliem milli ntalbu jiktbu għaliex tilfu għadd sostanzjali ta' marki.

¹ Il-verbi maqtugħa tħallew barra mill-kandidat/a.

² L-artikli maqtugħin tħallew barra mill-kandidat/a.

Il-ħsbijiet aħħarija tal-eżaminaturi dwar il-komponent

Il-kandidati għandhom qabel xejn jitrawmu fir-rispett lejn il-kelma miktuba fejn ir-reqqa għal kull sillaba u kelma miktuba taffettwa bis-sħiħ it-totalita` tal-kitba nnifisha. Dan għaliex f'kitba twila bħalma hu l-komponent, id-diversi oqsma bħall-kreattività, l-idjoma, it-tħaddim tal-grammatika, is-sintassi, l-ortografiċi u l-bqija, jitlaqqgħu flimkien u jitpoġġew taħt il-lenti.

It-Tieni Taqsima

A. Fehim it-Test

Il-kandidati kellhom iwieġbu sitt mistoqsijiet fuq is-silta provduta. B'mod ġenerali l-kandidati marru tajjeb f'dan it-taħriġ. Jidher li l-maġġoranza tagħhom fehmu s-sens ġenerali tas-silta. L-aktar mistoqsijiet li donnhom sabu diffiċli kienu n-numru tlieta u n-numru erbgħa. Jidher li ħafna baqgħu ma fehmux li Michelangelo ma ngħatax mill-ewwel l-inkarigu biex jiskolpaxxi lil David, waqt li oħrajn sabuha diffiċli jgħidu x'kellu differenti dan l-artist minn artisti oħrajn meta ġie biex jiskolpaxxi l-blokka tal-irħam. Xi kandidati sabu wkoll diffikultà biex iwieġbu mistoqsija numru 6 li kienet titlobhom il-fehma tagħhom dwar l-għaliex l-uffiċċju turistiku juża lil David ta' Michelangelo bħala promozzjoni tal-belt għat-turisti. Dawn sabuha diffiċli jipprovdu raġuni valida għal din il-mistoqsija. Fil-verità ma kinitx mistoqsija diffiċli, u kienet tippermetti numru wiesa' ta' twegibiet li setgħu jitqiesu bħala twegibiet tajbin iżda jidher li xi kandidati għadhom isibuha diffiċli meta jkollhom jinqatgħu xi ftit mis-silta mogħtija u jagħtu twegiba li titlob ftit impenn.

- Fit-taħriġ il-fehem jidher ċar li ħafna mill-kandidati għadhom ibatu biex jiktbu fi kliemhom jew inkella ma jsibux it-twegiba t-tajba.
- Fil-fatt marru aktar ħażin f'dawk il-mistoqsijiet fejn it-twegiba ma tkunx diretta fis-silta iżda riedu jsibu t-twegiba bejn il-linji jew inkella fejn il-mistoqsija tkun ta' aktar ħsieb biex twegibha.
- Fuq dan il-punt, nistgħu nkomplu ngħidu li l-kandidati għadhom jikkupjaw ħafna mis-silta, anke xi drabi dak li m'hemmx bżonn u b'hekk xi wħud anke jirrispondu fit-tul.
- Ħaġa oħra li wieħed jinnota hija li kien hemm kandidati li meta kien hemm aktar minn mistoqsija waħda abbinata mal-istess numru (numru 3), dawn ma tawx it-twegiba għaż-żewġ mistoqsijiet imma taw risposta waħda.
- Fejn kellhom mistoqsijiet li jagħtu żewġ twegibiet (numru 4), numru mhux ħażin ta' kandidati taw it-twegiba tagħhom f'forma ta' żewġ punti taħt xulxin.
- Numru żgħir ta' kandidati tnaqqsulhom il-marki għall-ammont kbir ta' żbalji tal-grammatika fit-twegibiet tagħhom.
- Ħafna mill-kandidati taw twegiba sħiħa għalkemm kien hemm ukoll xi wħud, però numru żgħir, li taw twegibiet qosra.

B. Għarfien il-Lingwa

Il-maġġoranza tal-kandidati rnexxielhom jiksbu numru ġmielu ta' marki minn din it-taqsima. F'mistoqsija numru 7, il-maġġoranza tal-kandidati rnexxielhom jagħtu tifsira xierqa għall-kelmiet *rakkonti*, *ħaġra* u *xbihat* iżda ħafna ma kinux jafu xi tfisser il-kelma *ġwejjed*. Għal din il-kelma ngħataw bosta twegibiet żbaljati bħal, 'innocenti, ħabrieki, ġellied, ċkejken, ma jibzax, kuraġġuż, twajjeb, sempliċi, dħuli, ġenwin, żgħir, ambizzjuż' eċċ. F'mistoqsija numru 8, fejn il-kandidati kellhom isibu kelma jew frażi mill-paragrafu 5 li kellha tifsira partikolari, għadd ġmielu ta' kandidati sabu diffikultà biex iwieġbu l-mistoqsija (b) "jaf x'għandu jagħmel" u (ċ) 'mimli kuraġġ'. Ħafna kandidati taw it-twegiba ta' waħda flok l-oħra għax wiegħbu 'ma jaqtax qalbu' għal mistoqsija (b) u 'determinat' għal mistoqsija (ċ). Mistoqsija numru 9 wkoll twieġbet tajjeb minn numru kbir ta' kandidati, madanakollu xi wħud ma kellhom l-ebda idea ta' xi tfisser l-espressjoni 'bid-daqqa tal-imgħallem' u minflok lilha, kien hemm min ikkowitz saħansitra sentenza sħiħa mis-silta u baqa' ma laqatx l-espressjoni t-tajba.

It-Tielet Taqsima – Il-Grammatika

Jidher li din it-taqsima hija pjuttost għadma iebes għal bosta kandidati u kien hemm ukoll waħdiet li ħallew it-taqsima kollha barra. Xi kandidati tilfu l-marki minħabba li fir-risposta jkollhom żbalji ortografiċi. Jidher li b'mod ġenerali l-aktar mistoqsijiet li sabu diffiċli kienu n-numru 8 'ikteb partiċipju passiv ta' nisel Semitiku" u numru 12 'Agħtil-plural ta' sengħa'. Madanakollu kull mistoqsija kellha numru kbir ta' twegibiet żbaljati kif turi din it-tabella:

Mistoqsija		Twegibiet żbaljati
1	In-negattiv ta' seħħet	ma' seħħietx, ma seħħietx, ma seħitx,
2	Kelma fl-għadd imtenni	jipproduċu, bħala, b'kumbinazzjoni, skoprieh
3	Avverbju Rumanz	madwar, bħala, skoprieh, legġenda, splodiet, mill-isbaħ, kumbinazzjoni
4	Nom minn ħallat	mħallat, ħall, imħallata, ħalla, ħalta, tħallat, ħalliet,
5	Il-forma tal-verb inħarqet	l-ewwel forma, it-tieni forma, il-ħames forma, is-sitt forma, it-tmien forma,
6	Iz-zokk morfemiku ta' ppressaha	ppress, pres, pressa, pressat, ippressa, ippressat
7	Nom fil-kollektiv	porvli, Il-Ġappunizi, l-aqwa, nar, post, tubu, taħlita, l-aħjar waħda, logħob
8	Partiċipju passiv ta' nisel Semitiku	ħallat, jipproduċu, seħħet, skoperta, iseħħet, kubrit, logħob
9	I-istat kostrutt ta' l-post tat-twelid	il-post fejn twilid, imwiled, imwelled,
10	I-għerq ta' tidher	deher, jidher, t-d-h-r, j-d-r
11	Verb ta' nisel Rumanz	kkundsdrata, seħħet, l-iskoperta, aċċidentalment, popolari, legġenda
12	Il-plural ta' sengħa	snien, snajjgħa, sengħat, sengħiet, snajja, snin, sengħa
13	Ikkonjuga l-verb jipproduċu fit-tielet persuna plural fil-perfett	ipprodiċejna, jipproduċi, ipproduċa, ipproduċu, produċa jipproduċaw
14	Superlattiv	meta, seħħet, kkundsdrata, aktar, isbaħ

Ir-Raba' Taqsima – Ir-Rapport

F'dan it-taħriġ il-kandidati kellhom jiktbu rapport ta' madwar 80 kelma dwar żewġ suġġetti li ngħatawlihom. Fiż-żewġ każi bosta kandidati ħargu barra mis-suġġett. F'mistoqsija numru wiehed ħafna immaġinaw li kienu investigatur privat li segwa serqa minn persuna misterjuża u minflok kitbu rapport biex jiġi miżmum fil-fajl tal-klijent tagħhom, kitbu rapport minn lenti ta' ġurnalista li qed jirrapporta għal xi gazzetta jew biex jixxandar fl-aħbarijiet, b'esspressjonijiet bħal "inżommkom aġġornati". Uħud mill-kandidati li għażlu dan it-titlu ma tawx ideat biżżejjed dwar is-serqa nnifisha. Fil-fatt tkellmu ħafna dwar x'kienu qed jagħmlu huma qabel ma raw is-serqa u mbagħad kellhom ftit numru ta' kliem dwar is-serqa, kif u minn min ġrat. Kien hemm ukoll min ma fehemx 'persuna misterjuża' u spiċċa biex kixef jew ta informazzjoni fuq il-persuna li wettqet is-serqa.

Ħafna mill-kandidati wkoll użaw il-kelma '*persuna*' (għal min daħal jisraq, bħalma hemm fit-titlu) huma u jiktbu, però mbagħad ma qabblux il-verb, l-aġġettiv, eċċ man-nom, jiġifieri ma għamluhomx fil-femminil. F'moħħhom kellhom li l-persuna kien ħalliel u għalhekk mal-kelma persuna qabblu kolliox ħażin fil-maskil. Jew inkella qalbu f'nofs sentenza. Eżempju: '*Din il-persuna kienet libsa żarbun iswed, qalziet griż, kellu flok tad-ditta iswed u daħal fil-ħanut, b'wiċċu magħmad u b'arma tan-nar f'idejh.*'

L-iktar ideat komuni f'dan ir-rapport kienu:

- serqa minn ħanut (l-aktar ħanut rikorrenti kien dak tal-ġojjelli fejn jinsterqu d-djamanti),
- serqa minn dar (l-aktar tal-anzjani)
- jew xi ħadd kien miexi fit-triq u ħadulu xi ħaġa, eżempju serqu basket ta' mara hekk kif ħarġet minn ħanut wara li għamlet ix-xirja.

F'mistoqsija numru 2, il-kandidati kellhom jiktbu rapport dwar dak li seħħ fit-triq tagħhom dakinhar li twaqqgħet dar antika. Kienu bosta li kitbu rapport biex jirrakkuntaw kif waqqgħet dar waqt xi maltempata. Kien hemm bosta kandidati li ma fehmux il-kelma 'twaqqgħet' u spiċċaw biex interpretawha bit-tifsir 'waqqgħet' u għalhekk kien hemm min żvija minħabba r-raġunijiet li ta. Xi raġunijiet għaliex twaqqgħet id-dar, skont dak li kitbu l-kandidati kienu:

- għaliex kienet diġà bdiet taqa'
- kienet ta' periklu għan-nies li jgħaddu minn hemm
- ma kellhiex is-saqaf b'saħħtu biżżejjed
- biex jibnu xi flettijiet jew appartamenti
- sidha/sidtha miet/mietet u ħadu Ideat differenti kienu:
- id-dar twaqqgħet b'incident tat-traffiku (daħal trakk fiha),
- waqqgħet parti minnha u mbaġhad komplet titwaqqa'

B'mod ġenerali nistgħu ngħidu li ħafna huma neqsin minn ħiliet bażiċi marbuta mal-kitba tar-rapport, fosthom in-nuqqas ta' ħila fl-użu ta' stil li jixraq lil din it-tip ta' kitba. Numru sew ta' kandidati kitbu r-rapport f'paragrafu wieħed u m'għamlux paragrafi differenti għal ideat differenti. Bosta sentenzi kienu mimlija żbalji grammatikali u fuq kollox ortografici. Kienu bosta dawk il-kandidati li tilfu l-marki kollha allokati għall-ortografija f'dan it-taħriġ. L-espressjoni ta' ħafna mill-kandidati hija batuta ħafna kif jixhdu dawn l-eżempji.

Il-Ħames Taqsima – L-Ittra

F'dan it-taħriġ il-kandidati kellhom jiktbu ittra ta' madwar 80 kelma dwar żewġ suġġetti li ngħatawlihom. B'mod ġenerali l-aħjar li marru kienu dawk li għażlu t-tieni titlu jiġifieri dwar li kellhom jiktbu ittra liż-żgħażaġħ taċ-ċentru biex jagħtuhom id-dettalji meħtieġa dwar kaċċa għat-teżor li kienet se tiġi organizzata fl-Imdina. Madanakollu, anke hawn kien hawn xi kandidati li ma kinux jafu x'inhom 'kaċċa għat-teżor' u fehmux letteralment.

Fil-każ ta' mistoqsija Nru 1, dwar l-attivitajiet relatati mal-Belt Ewropea tal-Kultura 2018 kien hemm xi ittri tajbin miktubin b'mod matur, intelligenti u b'Malti idjomatiku miktub b'mod li jixraq iżda fil-maġġoranza tagħhom, bosta kandidati batew biex iwasslu b'mod ċar ħsibijiethom. Madanakollu kien hemm min qal biss x'għoġbu jew x'laqtu mill-avvenimenti u eskluda s-suġġerimenti jew bil-maqlub. Bosta ħadu żball meta ġew biex jindirizzaw l-ittra kif juru dawn l-eżempji:

- Sur Fondazzjoni Valletta 2018
- Għażiża Fondazzjoni
- Għażiż Sur/Madam
- Għeżiež Fundaturi tal-Belt Ewropea
- Għeżiež Fondazzjoni

Fil-każ ta' mistoqsija nru 2, għalkemm kien hemm xi ideat tajbin, kienu ħafna dawk il-kandidati li taw nuqqas ta' dettalji/ideat dwar l-attività nnifisha u nħlew fuq ideat oħra bħal:

- li issa jien qed niehu ħsieb iċ-ċentru u x'qed j/tagħmel
- għaliex hi attività biex tghaqqadhom
- fuq għax spiċċaw l-eżamijiet u kif marru

F'din il-mistoqsija jerga' jidher b'mod ċar in-nuqqas ta' ħila ta' ħafna kandidati biex jesprimu ruħhom b'mod ċar b'Malti mexxej u idjomatiku, kif juru dawn l-eżempji:

- Ikkuntattjawni mill-anqas fis possibbli

- Nilagħbu ħafna diski Maltin
- Proġetti mdawrin mal-Kavallieri
- Il-kappillan iħaddan l-ewwel quddiesa qabel immorru
- Se sseħħ fuq l-20 ta' Mejju
- Għal madwar is-siegħa
- Fuq il-ġurnata 18 ta' Ġunju
- Nistieden żgħażaġħ u nies fiż-żmien
- Din l-attività se tiegħu sehem ġewwa l-Imdina

Ħafna kandidati taw suġġerimenti pwerili meta ġew biex jissuġġerixxu proġetti oħra simili għall-futur. Jidher li l-kandidati għadhom isibuha bi tqila meta jiġu biex jesprimu ruħhom fil-kitba tal-ittra. Anke f'dan il-każ reġa' kien hemm bosta żbalji ortografici, grammatikali u żbalji marbuta ma' nuqqas ta' punteġġjatura. Bosta kandidati wkoll kitbu anqas mit-tmenin kelma li kellhom jiktbu.

B'mod ġenerali nħass li għad hemm numru mhux ħażin ta' kandidati li għadhom ma jiddistingwixxux bejn l-ittra formali u informali. L-ittra formali ġieli wkoll saret fil-format tal-ittra elettronika. Tinħass nuqqas ta' ċertezza dwar kif għandu jinkiteb l-indirizz jew l-indirizzi minkejja li dan huwa spjegat fid-dettall fl-appendiċi tas-sillabu. Fost in-nuqqasijiet li ġew innutati nsibu li:

- Kien hemm ukoll min qaleb l-indirizzi bil-kontra, l-ewwel uża tal-fondazzjoni u mbagħad għamel tiegħu.
- Kien hemm min ma għamilx id-data.
- Il-kodiċi postali ġieli ma sarx fuq linja għaliha imma nkiteb ħdejn l-isem tar-raħal, għalkemm dawn id-drabi kienu ftit ħafna.
- Komuni ħafna kien il-fatt li n-numru fl-indirizz ma sarx ħdejn l-isem tat-triq iżda fuq linja għalih qabel l-isem tat-triq.
- Xi kandidati bdew l-ittra fil-format blokk (l-indirizzi, id-data u t-tislima) u mbagħad użaw l-indenzjoni għall-paragrafi.
- Ma jibdewx paragrafi godda għal ideat godda. Ħafna mill-kandidati bdew bl-attivitajiet li għoġbhom u meta ġew għas-suġġerimenti baqgħu sejrjn b'kollox fl-istess paragrafu.

It-Tieni Karta A

L-istudju tal-letteratura jgħib lill-kandidati wiċċ imb wiċċ mal-lingwa fl-aktar forom varjati u kumplessi tagħha. F'dawn il-kumplessitajiet jiġu pprezentati l-ħsibijiet, l-esperjenzi, u s-sentimenti ta' nies li jeżistu 'l hemm mill-ambjent ta' kuljum tal-kandidati. U għax il-kandidati joqorbu lejn dan iċ-ċirku ta' għarfien ikunu f'qagħda biex jirriflettu fuq tigrib uman li jkun possibbli imma li huma qatt ma ltaqgħu miegħu. Jitgħallmu jempatizzaw u għall-iskop ta' dan l-eżami jeħtieġ jitgħallmu jfissru ruħhom b'lingwa xierqa. Jiġifieri, jekk jaslu jifhmu l-kumplessitajiet tal-lingwa u jaslu jfissru rwieħhom b'mod xieraq dak kollu li jifhmu, ikunu qegħdin juru ħakma profiċjenti tal-Malti.

L-Ewwel Taqsima: Ir-Referenza għall-Kuntest - Il-Poezija

Mill-għażla li għamlu l-kandidati deher ċar li l-biċċa l-kbira tal-kandidati huma familjari mal-poezija **Lill-Qamar Kwinta** ta' Rena Balzan. Kienu f'ammont ferm akbar il-kandidati li ppreferew li jagħzlu li jwieġbu l-mistoqsijiet dwar din is-silta. Anki f'dak li huma twegibiet, min wieġeb dwar **Lill-Qamar Kwinta** ta' Rena Balzan mar ferm aħjar. Min-naħa l-oħra l-għażla tas-silta **Jien** ta' Victor Fenech inħasset ta' sfida akbar għall-kandidati kif jixhdu xi risposti li ngħataw. Bosta kandidati mhumiex konxji li fir-Referenza għall-Kuntest kemm fil-Poezija u kemm fil-Proża, jridu jwieġbu fid-dettall meta l-mistoqsija jkollha erba' marki. Xi wħud jagħtu r-risposti b'mod konċiż u għalhekk ma jagħtux it-twegibiet bil-mod mistenni. Għalhekk dan qed iwassal għal bosta telf ta' marki u ftit ikunu dawk li jgħibu marki għoljin f'din it-taqsima. Xi kandidati jagħtu l-impressjoni li din il-parti tal-karta jqisuha bħala taħriġ il-fehem.

A. Jien – Victor Fenech.

1. Kien hemm twegibiet simili ta' dawk mistennija. Ammont sostanzjali ta' kandidati rreferew li l-poeta ried jagħmel enfasi u b'xi mod irrispondew li qed ifittex l-identita tiegħu jew jagħraf eżatt hu min hu. Xi wħud semmew il-fatt li hu magħmul minn ħafna *affarijiet* flok użaw il-kelma kwalitajiet. Għalkemm kien hemm numru tajjeb li wiegħbu din il-mistoqsija, kien hemm numru minnhom li wegħbuha parzjalment. Dan għaliex kitbu li l-poeta qed jagħmel awtoanalizi, imma ma kitbu xejn dwar il-multiplicità tal-karattru tiegħu u bħala konsegwenza l-instabbiltà li qiegħed jirreferi għaliha l-poeta. Jew m'hemmx għarfien biżżejjed tal-poeżija jew inkella l-kandidati naqsu milli jifhmu l-mistoqsija.
2. Ftit wiegħbu b'mod preċiż u perfett kif kien forsi mistenni li jwiegħbu. Għalkemm l-aħjar twegibiet li ngħataw kienu li l-poeta jhobb lil kulhadd u jemmen fil-gustizzja. Il-kelma 'romantiku' f'din il-mistoqsija ħolqot diversi problemi lill-kandidati għax il-biċċa l-kbira ħaduha fis-sens ta' bniedem li jaf iħobb, u mhux dak il-bniedem li jara kollox fid-dawl perfett. Twegiba tipika f'dan il-kuntest kienet: 'huwa bniedem li kapaċi juri u jesprimi l-imħabba'.
3. Kien hemm kandidati li taw it-terminu preċiż waqt li oħrajn ħalltuh ma' xi terminu ieħor. Għalkemm bosta kienu li semmew li l-poeta qed iqabbel jew jagħmel kuntrast. Ftit waslu li l-identita' tiegħu mhix xi ħaġa stabbli imma qiegħda tinbidel.
4. Hawnhekk kien hawn twegibiet tajba mill-kandidati u bosta ħadu l-marki kollha marbuta ma' din il-mistoqsija. Ammont tajjeb ta' kandidati wiegħbu li l-varjetà fl-istronfi hi riflessjoni tal-identità kumplessa tiegħu. Madanakollu oħrajn sabuha diffiċli għax riedu jfissru l-varjetà li jhaddem il-poeta u hawn il-kandidati jew ma wiegħbu xejn jew wiegħbu b'mod żbaljat. Ġie nnutat ukoll mill-eżaminaturi li għad hawn minn jirreferi għal strofa bħala paragrafu jew semmew rima ħielsa.
5. Hawnhekk kien hawn l-aħjar twegibiet tal-kandidati u bosta ħadu l-marki kollha marbuta ma' din il-mistoqsija. Ħafna semmew il-fatt li l-poeta jibqa' incert sal-aħħar u għadu jfittex l-identita' tiegħu.

B. Lill-Qamar Kwinta – Rena Balzan

1. Il-maġġoranza tal-kandidati sabu ż-żewġ kwotazzjonijiet mitluba. Bosta kandidati semmew il-fatt li l-poetessa fil-bidu tħares lejha il-qamar u tmaqdru u li fit-tieni parti l-qamar hu sors ta' ispirazzjoni poetika. Xi wħud fl-ispjega taw ir-raġuni għall-ewwel biċċa flimkien mal-kwotazzjoni/referenza u taw biss il-kwotazzjoni għat-tieni parti.
2. Il-maġġoranza tal-kandidati semmew tal-inqas tliet affarijiet li kien mistennija li jagħtu dwar il-metrika. Xi wħud ma spjegawx b'mod preċiż ir-rima għax fl-istess nifs qalu li mingħajr rima u li għandha rima waħda "*fantasija/sajfija/poeżija*". Bosta semmew il-vers endekasillabu imma kien hemm min qal li l-versi huma ta' 12 -il sillaba. Ma rrealizzawx li l-poetessa tagħmel użu mill-elizjoni biex il-versi kollha jkunu endekasillabi. Semmew il-fatt li l-poeżija hi magħmula minn strofa waħda li kien hemm min sejjahlu paragrafu.
3. Kien hemm risposti varji kemm bħala *Elizjoni* imma ftit taw spjega ċara li din qed issir minħabba l-vers sabiex jiġi endekasillabu. Ingħataw risposti tajbin bi spjega minn dawg li wiegħbu bħala *apostrofi*. Numru konsiderevoli ta' kandidati ma fissrux b'mod ċar l-effett li li jinħoloq permezz tal-figura tat-taħdit.
4. Dawg li wiegħbu tajjeb bit-terminu Metafora kienu kapaċi jispjegaw it-tifsira tal-kelma 'tfur' bħala timtela bl-ispirazzjoni poetika.
5. Fil-maġġoranza l-kandidati donnhom ma fehmux x'kien qed jistenna l-eżaminatur meta staqsa "*X'inhi l-atmosfera li toħloq il-poetessa fl-aħħar parti tal-poeżija?*". Għalkemm bħala kwotazzjonijiet taw twegibiet tajbin, min-naħa l-oħra ftit kienu li semmew xi waħda minn trankwillita', kalma, serħan, paċi jew serenita'.

It-Tieni Taqsima: Ir-Referenza għall-Kuntest - Il-Proża

B'mod ġenerali l-kandidati kienu familjari maż-żewġ novelli li minnhom ittiehdu s-siltiet tal-proża. Mill-għażla li għamli l-kandidati deher ċar li l-biċċa l-kbira tal-kandidati ppreferew li jwieġbu dwar is-silta *Firda minn Kelb*.

A. Firda minn Kelb-Ġuże' Ellul Mercer

1. Għalkemm ħafna wieġbu tajjeb, kien hemm oħrajn li ma spjegawx sew għalfejn in-narratur mar l-għassa. Għalkemm kien mitlub li jingħataw erba' raġunijiet, ħafna mill-kandidati semmew tlieta biss: kellu l-kelb marid, bla tama ta' fejqan u ħadu l-għassa biex joqtluh. Izda ftit ferm kienu daww il-kandidati li qalu li b'hekk heles minnu. Oħrajn taw verżjonijiet żbaljati li ma kellhomx x'jaqsmu mas-silta.
2. Il-kandidati wieġbu li n-narratur (jew Ellul Mercer, fil-fatt semmew li din tista' tkun silta awtobijografika) hu l-protagonist u semmew bħala fatt l-emozzjonijiet li kien qed iħoss. Ftit spjegaw dwar x'kienu dawn il-ħsus li kienu qed ikiddu lin-narratur.
3. Il-kandidati ntalbu jsemmu żewġ emozzjonijiet li qed iħoss in-narratur. Ħafna kandidati semmew in-niket bħala emozzjoni imma ftit kienu daww il-kandidati li semmew l-imħabba. Minflok kien hemm għadd ġmielu ta' kandidati li semmew il-ħtija. Mill-banda l-oħra l-kandidati ma sabux diffikultà biex jisiltu żewġ frażijiet jew sentenzi li juru dawn l-emozzjonijiet.
4. It-terminu metafora mhux kulħadd wasal għalih. Kien hemm min qal 'iperbole' jew 'similitudni'. Kien hemm każijiet fejn min wasal għalih xorta ma fissirx *beraħ (vojt)* b'mod tajjeb. Kien hemm ukoll min ta t-tifsira u ma semmiex il-figura tat-taħdit kif kienet titlob l-ewwel parti tal-mistoqsija.
5. Din il-mistoqsija kienet imwieġba tajjeb mill-maġġoranza tal-kandidati. Għalkemm kien hemm minnhom li wieġbu b'mod ġenerali fis-sens li t-temp ikrah jirrappreżenta l-kruha tas-sitwazzjoni li kien jinsab fiha, oħrajn daħlu iktar fid-dettall billi fissru 'id-dlam, ix-xita, u l-kešha'. Bosta semmew li dan hu eżempju ċar ta' *fallaċja patetika*.

B. Xtara l-ħut fil-baħar - Laurence Mizzi

Daww li ppreferew iwieġbu dwar din is-silta għalkemm kienu daqsxejn inqas min-novella l-oħra, kienu jafu sew il-punti ewlenin tar-rakkont tagħha. Imma mhux dejjem għamli analiżi tajba li għenithom jagħtu risposti tajbin.

1. Kien hemm ammont kbir ta' kandidati li ħadu l-marki kollha. Bosta kandidati wieġbu tajjeb meta semmew tal-inqas erba' kelmiet. Kien hemm min ta iżjed minn erba' kelmiet. Waqt li oħrajn, għalkemm spjegata ċar, fixklithom il-kelma 'reġistru'. Fil-fatt kien hemm min ikkopja paragrafu sħiħ jew sentenzi sħaħ fejn kienu dawn il-kelmiet:
"ħdejn l-iskola fejn kienu jivvutaw."
"Ser jaqra l-ewwel count tal-ewwel distrett."
"ministru tal-biedja"
"ħolom li għamli ministru."
"l-elezzjoni kien baqgħalha biss tlett ijiem.
Kien hemm xi wħud li semmew xi żewġ kelmiet li mħumiex esklussivament marbuta ma' elezzjoni bħal *jitle' u jħabbar ir-riżultati*
2. Ftit kienu l-kandidati li fissru bi kliem li kien joħloq kuntrast fl-atmosfera ta' qabel u wara l-elezzjoni. Bħala risposti l-frażijiet mis-silta li jsaħħu din l-atmosfera ta' qabel l-elezzjoni kienu żbaljati ferm.
3. Il-maġġoranza tal-kandidati wieġbu tajjeb imma kien hemm min bħala twegiba minflok 'personifikazzjoni' ta' "*deni ta' ziemel*". Oħrajn m'għarfux iwieġbu tajjeb it-tifsira tagħha.

4. Hawnhekk kien hemm min bil-kwotazzjoni ukoll ta risposta tajba. Xi kandidati ma jagħmlux distinzjoni bejn Malti mitkellem u dak miktub u jużaw regjistru informali li mhux denju f' eżami.
5. Kien hemm min semma karatteristika waħda li titkellem dwar is-Sur Tonin. Hadd ma ra li kien bniedem *ambizzjuż* jew xi *fanfarun*. B'mod ġenerali, il-kandidati jsibu diffikultà biex ifissru l-karatteristiċi li jkollu individwu fil-karattru tiegħu. Hekk kien hemm numru konsiderevoli minnhom li kitbu aneddoti min-novella bħal, ngħidu aħna, li l-mara tas-Sur Tonin ma riditux joħroġ għall-elezzjoni, imma mbaġhad qabadha l-istess eċitament li qabad lilu. Jew li s-Sur Tonin kien iħobb irabbi l-annimali. Dawn il-kandidati ma jirrealizzawx li jridu jgħarblu l-karatteristiċi li jinsabu fih bħal, ngħidu aħna, li kien bniedem ambizzjuż jew li jħobb jiftaħar, u l-bqija.

Il-Komponenti Letterarji

- L-aktar diffikultà evidenti fil-maġġoranza tal-kandidati hija n-nuqqas fil-ħila tal-kritika u fil-binja ta' argument. Il-kandidati jieqfu biss sal-irrakontar tal-poeżija/proża, irrelevanti minn dak li hu mistenni mingħandhom skont it-titlu.
- Uħud mhumiex konxji tal-istruttura ta' komponent letterarju; jiġifieri li minn tal-inqas il-komponent jinbena fuq tliet paragrafi: l-introduzzjoni, il-qofol u l-konklużjoni. Bosta mill-introduzzjonijiet jibdew mal-ewwel bl-irrakontar tan-novella/poeżija u ma jagħlqux b'konklużjoni xierqa li tiġbor il-punti kruċjali tal-komponent.
- Minkejja li l-kandidati mhumiex mitluba speċifikament li jikkwotaw kelma b'kelma, kien hemm xi wħud li użaw kwotazzjonijiet korretti b'mod għaqli. Madanakollu kien hemm numru mhux ħażin ta' kandidati li bdew inizzlu kwotazzjonijiet mhux eżatti fil-virgoletti. Huwa mistenni li jekk il-kandidat jagħzel li jikkwota biex isaħħaħ l-argument, dan għandu jkun bl-eżatt u mhux jivvintaha u jifagħha addoċ fil-virgoletti. Huwa ssuġġerit li jekk il-kandidati ma jkunux jafu l-kwotazzjoni bl-eżatt jagħmlu parafrasi.
- Bosta kandidati li jagħzlu li jikkwotaw mix-xogħlijiet letterarji, jagħmlu dan mingħajr l-użu tal-virgoletti doppji. Mhumiex konxji dwar li ċerti kwotazzjonijiet meħudin mill-poeżiji għandhom jinkitbu f'nofs il-paġna f'linja ġdida.
- Il-kittieb tax-xogħol letterarju għandu jiġi referut jew bl-isem u l-kunjom, jew tal-inqas bil-kunjom biss. Madanakollu bosta kandidati jirreferu għall-kittieb bl-isem biss.
- Għadd mhux ħażin ta' komponenti ma laħqux it-tul mitlub.
- Jidher li xi kandidati mhux biss ma jaqrawx il-mistoqsija bl-attenzjoni dovuta, imma anqas l-istruzzjonijiet dwar l-għażliet li għandhom. Ngħidu aħna, ftit kandidati wieġbu t-tliet komponenti ta' din it-taqsim. Numru ikbar wieġbu komponent wieħed biss!
- Ftit jiktbu l-komponent letterarju fit-temp imperfett, dak li fl-Ingliż ngħidulu l-*historic present*. Għalhekk jgħidu "Anton Buttigieg qal ..." minflok, u hawn tkun aħjar, "Anton Buttigieg jgħid ..." Il-letteratura hija ħaġa ħajja u ma tmut qatt, għalhekk aħjar jekk jintuża t-temp Imperfett għal Komponent Letterarju.
- Xi kandidati ma jagħmlux distinzjoni bejn novella u poeżija u matul il-komponent iħalltu poeżija ma' novella u bil-maqlub. Xi kandidati użaw dejjem "poeta".
- F'ħafna komponenti nħasset influwenza żejda tal-Ingliż. Numru konsiderevoli ta' kandidati jiktbu frazi jew kelma bl-Ingliż biex ifissru ruħhom, u dan jirrifletti l-faqar lingwistiku tagħhom! Xi ftit eżempji:
 "Għax it-Turks ġew attakkawhom."
 "f'gurnata waħda żżewġet u saret widow."
 "Buttigieg jiftakar fit-tieg u fl-after party."
 "Mario għadu mummy's boy."
 "Din in-novella hija flashback."
 Mario "ma kellux relationship skills tajbin."
 "bniedem b'self estim (!) baxx/a."
 "l-istorja tibda bi flashforward."
 "Għandu low self esteem."
 "semgħu li kien ġara xi bomb scare."
 "Il-bomb threat li għamel...."

It-Tielet Taqsima: Il-Komponent Letterarju - 'Bejn Haltejn' (Barra 'Il- Farsa ta' Rużann')

Komponent nru1

Għalkemm dan il-komponent kien l-inqas popolari mal-kandidati, dawk il-ftit li għażlu marru tajjeb peress li wiegħbu b'mod tajjeb u dirett b'argumenti li jispjegaw b'mod ċar iż-żewġ opposti li nsibu fiż-żewġ poeziji.

Bħala introduzzjoni kien hemm numru ta' kandidati li semmew li fiż-żewġ xogħlijiet niltaqgħu man-natura li permezz tagħha nbiddlu l-burdata tagħna u kemm in-natura hija importanti fil-ħajja tal-bniedem. Ftit kienu dawk li fl-introduzzjoni enfasizzaw li fiż-żewġ poeziji, l-poeti jipprezentaw sitwazzjoni mibnija fuq żewġ opposti.

Fil-maġġorparti, l-iżvilupp għal dan l-esej kien magħmul minn żewġ paragrafi: wieħed dwar il-poezija *Ġargir mal-Herża* u ieħor dwar in-novella *Fejn Jorqod ir-Riħ*. Ftit kienu l-kandidati li qabblu x-xogħlijiet ma' xulxin biex juru kif il-poeti ħaddmu l-oppost. Filfatt il-komponent spiċċa kollu rakkont u mhux analiżi.

Fil-każ ta' *Ġargir mal-Herża*, il-kandidati rreferew għall-fatt li l-poeta jibża' jmur lejn il-bir mkisser imma meta jitla' l-ġargir il-poeta jbidel l-attitudni tiegħu tant li ma jridx jitlaq minn hemm u l-ilma tal-bir qiegħed jspirah biex jikteb il-poezija. Uħud semmew ukoll li l-poeta kien tilef il-fidi u mbaġħad wasal biex reġa' kisibha. Fil-każ ta' *Fejn Jorqod ir-Riħ*, il-kandidati rreferew għall-fatt li aħna nafu bir-riħ fuq u r-riħ isfel, riħ fuq li n-nies jiehdu gost bih u riħ isfel li jdejjaq lin-nies. Ftit li xejn kien hemm kandidati li waslu għall-konklużjoni li r-riħ huwa dejjem utli għax iġedded il-ħajja.

Fil-konklużjoni xi kandidati għażlu li jiktbu dwar l-effett ta' dawn iż-żewġ xogħlijiet: "Dawn ix-xogħlijiet għandhom ikunu opportunità biex aħna nagħrfu li fil-ħajja tagħna dejjem se nsibu t-tajjeb u l-ħażin". Kien hemm bosta kandidati li ma għamlux konklużjonijiet jew il-konklużjonijiet kienu xotti.

Komponent nru 2

F'dan il-komponent letterarju, il-maġġoranza tal-kandidati wrew li jafu sew il-ġrajjet imsemmija kemm f'*Niftakar* ta' Anton Buttigieg kif ukoll f'*Katrin tal-Imdina* ta' Dwardu Cachia. Hija ħasra, pero, li numru żgħir ta' kandidati jidhru li ma joqogħdux attenti għad-dettalji tal-poeziji. Xi eżempji:

Katrin "tefat ajneja fuq wieħed li jiġġieled għal pajjiżu"
Katrin kienet se tiżżewwieg "ma supretendent tal-armata."
"gvernatur."

Kull min għażel din il-mistoqsija għamel enfasi fuq il-ferħ u celebrazzjoni waqt iż-żwieġ u n-niket wara l-mewt, kif wara kollox huwa msemmi fil-poeziji. Biss, tgħoddhom fuq ponot subgħajk dawk il-kandidati li kitbu li l-imħabba baqgħet anki wara l-mewt. Fil-fatt, numru konsiderevoli kitbu li l-imħabba ntemmet mal-mewt tal-mara ta' Buttigieg jew il-mewt tar-raġel ta' Katrin fil-poeziji rispettivi.

Komponent nru 3

Meta l-kandidati ġew biex jitkellmu dwar in-novella *Jacqueline*, ħafna taw rakkont ta' dak li ġara, xi drabi b'verżjoni għal kollox żbaljata. Ftit kienu dawk il-kandidati li identifikaw fl-analiżi liema kienet il-problema u liema kienet is-soluzzjoni. Aktar minn hekk ftit kienu l-kandidati li tkellmu dwar il-karattru ta' Mario u kif inbidel. Il-komponent spiċċa kien rakkont biss.

Kien biżżejjed għal ħafna minnhom li jiktbu, "Mario kien mistħi," u mbagħad itemmu l-komponent letterarju billi jiktbu "u b'hekk il-karattru ta' Mario nbidel." Dan jirrifletti ħażin fuq il-kandidati għax juri li, jew ma fehmux il-mistoqsija sewwa, jew m'għandhomx sħarriġ biżżejjed dwar kif jargumentaw f'komponent letterarju.

Sfortunatament numru ta' kandidati ma joqogħdux attenti għal dettalji żgħar jew kbar li jissemmew fin-novella, u b'hekk jiktbu ineżattezzi. Xi eżempji:

Jacqueline tbissmitlu "fil-festa tar-raħal."

Mario "invita lil Jacqueline biex tiekol" il-pizza.

Mario "waqt il-festa kien qed jiċcelebra."

Ir-Raba' Taqsima: Il-Komponent Letterarju - 'Il-Ħarsa ta' Rużann' Ta' Francis Ebejer

In-nuqqasijiet ewlenin fit-twegibiet dwar dan ir-rumanzett huma:

- a. Numru kbir ta' kandidati jiktbu rakkont tal-ġrajja tar-rumanzett minflok argumenti dwar dak li hu mitlub mill-mistoqsija. Ngħidu aħna, jiktbu li Mark Antonin ried jiżżewweġ lil Rużann, imma ma jargumentawx dwar it-twemmin soċjo-politiku tiegħu, u li din kienet tfiisser li kien jemmen fid-demokrazija u għalhekk ried l-ugwaljanza.
- b. L-iżbalji ortografiċi u morfologiċi huma numerużi, anki f'affarijiet bażiċi. Ngħidu aħna, numru kbir ta' kandidati ma jiktbux nomi propji b'ittra kapitali: "ewropa, pietru, rużann, l-ingliżi, eċċ." Kultant ikun hemm anke żbalji fl-ittri tal-alfabet: "systema fewdali" "mar jixtry."
- c. L-użu ta' vokabularju żbaljat:
 - a) Ġina kienet thobb tpitter "xenati"
 - b) Ġina kienet "pittura" (minflok "pittriċi")
 - c) "bħura" – il-plural ta' baħar
- d. Qiegħed ikun hemm influwenza qawwija tal-Ingliż, kemm fil-vokabularju miktub fil-komponenti letterarji, kif ukoll fl-espressjoni.

"Ġina kienet social worker."
"il-wine bar tar-raġel tagħha."
"il-partner ta' Luċija kien inginier."
"marru r-riots tas-Sette Giugno."
- e. Ħafna drabi l-kandidati jiktbu ineżattezzi u anki xi kultant affarijiet li ma ssibhom imkien fir-rumanzett. Xi eżempji:

"Għalkemm [ir-rumanzett] inkiteb fl-1840"
"L-iskola saret obligatorja fl-1900."
"Mark Antonin, għax ma kienx jista' jsib xogħol tajjeb, u għalhekk komplja jaħdem bħala bidwi."
"Malta ħadet ġieħ ir-Repubblika."
Marija "teduka lill-Buweri fil-ħanut tagħha."

L-ewwel titlu

Kien hemm ħafna kandidati li semmew kif il-Baruni x-xiħ, missier Mark Antonin kellu mentalita' antikwata u ma mexiex maż-żminijiet imma baqa' marbut ma' dak li wiret mingħand missirijietu. Hu kien jemmen fis-sistema fewdali fejn il-bdiewa jaħdmu l-għelieqi għalih. Hekk il-Baruni kien jaqla' l-flus minn fuq daharhom. Dak li hu tiegħu riedu fil-pront u kien jemmen ħafna li għax hu nobbli hu superjuri u ma hemm ħadd oġġla minnu.

Mill-banda l-oħra fejn jidhrol Mark Antonin ħafna kandidati qalu li kien aktar jemmen fid-demokrazija. Hu kien siefer barra minn Malta diversi drabi u għalhekk kien ra b'għajnejh x'kien qed isir barra minn Malta bħal rivoluzzjonijiet. Għalhekk kien jemmen fl-ugwaljanza bejn il-klassijiet soċjali u kien lest li jgħin lill-batut. Mark Antonin għalkemm ma kienx jaqbel ma' missieru, madankollu kien iħobbu u jagħdru hekk li ma wettqax dak li xtaq jagħmel qabel ma miet missieru.

Meta wiegħbu għal din il-mistoqsija, diversi kandidati għarfu jiktbu li l-Baruni x-Xiħ u l-Baronċin Mark Antonin kellhom twemmin differenti minn xulxin. Izda, għalkemm il-maġġoranza kitbu li l-missier kien jemmen u jipprattika sistema fewdali, ftit kienu l-kandidati li kitbu dwar it-twemmin soċjo-politiku ta' ibnu, jiġifieri ma spjegawx li kien jemmen fid-demokrazija u l-ugwaljanza.

F'dan il-komponent, kien hemm it-tendenza li l-kandidati jargumentaw skont l-ordni tal-karattri, paragrafu dwar il-baruni x-xiħ u paragrafu ieħor dwar Mark Antonin, mingħajr ma jagħmlu paragun bejniethom fl-iżvilupp tal-komponent.

It-tieni titlu

Dan il-komponent kien l-iktar wieħed magħżul mill-kandidati. Bosta għamliu osservazzjoni u argumenti validi dwar it-tema tal-edukazzjoni. Xi kandidati tilfu l-marki għax għamliu rakkont biss jew ħallew xi karattri barra jew tkellmu fuq fuq dwar il-ġrajja. Minħabba li numru kbir ta' kandidati jirrakkontaw il-ġrajja tar-rumanzett, jiktbu li l-karattri differenti kienu edukaw ruħhom, bħal Pietru, Ġina u Luċija. Madanakollu jinjoraw argumenti importanti biex jispjegaw kif l-edukazzjoni fethitilhom għajnejhom fuq affarijiet kurrenti. Ngħidu aħna, ħafna kandidati kitbu rakkont kif Marija xeħtet lis-sagristan 'il barra mill-ħanut tal-inbid, imma ftit kitbu li rrabjat mal-irġiel fil-ħanut li ma kinux konxji li Malta kienet maħkuma mill-Ingliżi. L-istess fejn jidhrol Pietru. Il-maġġoranza kitbu li kien eduka ruħu, sar għalliem u surmast, imma ftit kienu dawk li kitbu dwar il-monologu tiegħu dwar il-qagħda Maltija ta' żmien. Jiġifieri l-ideat soċjo-politiċi ta' dawn iż-żewġ karattri ma ngħatawx importanza.

Xi kandidati m'għamlux introduzzjoni u qabdu jtkellmu fuq Rużann mill-ewwel u x'għamlet f'ħajjitha. Kien hemm dawk li qatgħu l-ġrajja fil-qasir mingħajr konkluzjoni effettiva.

Minn dan il-komponent ħareġ ċar li ħafna kandidati sabu diffikulta jifhmu l-kelma "emancipazzjoni" jew jużawha b'mod żbaljat. Hekk ħafna kandidati jiktbu "l-emancipazzjoni tal-edukazzjoni" minflok "l-emancipazzjoni li sseħħ permezz tal-edukazzjoni" jew "it-tema tal-edukazzjoni tispikka u tiġi emancipata" jew "ikompli jemanċipa għall-ħajja."

Min-naħa l-oħra xi kandidati kellhom komponent tajjeb ferm u semmew fatti, xi kultant bi kwotazzjonijiet u referenzi dwar l-aspett tal-edukazzjoni u kif din effettwat lill-karattri fin-nisġa tar-rumanz *Il-Ħarsa ta' Rużann*. Uħud għamliu referenza għall-fatt li matul iż-żmien kien hemm żvilupp minn żmien Rużann sa żmien Ġina u Luċija. Il-kandidati urew x'kuntrast kien jeżisti bejn il-familja ta' De Los Ingallios u l-bdiewa li jaħdmu fl-għelieqi. Ħafna kandidati għamliu referenza għall-fatt li kien hemm differenzi kbar bejn il-klassi l-għolja u l-klassi l-baxxa u dan kien dovut għall-fatt li l-klassi l-baxxa li minnha kienet ġejja Rużann kienet nieqsa mill-edukazzjoni. Il-kandidati urew kemm l-edukazzjoni hija fattur importanti biex il-bniedem jimxi 'l quddiem.

Il-kandidati taw importanza kbira fil-kitba tagħhom lil Rużann li kien bis-saħħa tagħha li għarfet li l-klassi l-baxxa, li minnha kienet ġejja, kellha bżonn teduka ruħha. Fil-fatt id-dixxendenti ta' Rużann, kemm dawk maskili u wisq aktar dawk femminili żviluppaw l-edukazzjoni tagħhom tul is-snin.

F'ħafna komponenti, il-kandidati bdew minn Rużann u baqgħu mixjin tul iż-żmien f'ordni kronoloġiku: Karmenu li għaraf kemm hu importanti li jibgħat lil uliedu l-iskola tan-nuna, Marija li għalkemm ma marritx skola, xorta kienet edukata u fl-episodju tal-Buweri fil-ħanut ta' żewġha, kienet hi li kienet taf il-verita' dwar min huma l-Buweri u mhux l-irġiel li ma kinux edukati. Kienet ukoll Marija li għarfet kemm kienet importanti l-edukazzjoni u li għalhekk

iddeċidiet li tinvesti fl-edukazzjoni ta' binha Pietru. Pietru li laħaq il-qofol ta' dak li riedet Rużann, isir għalliem u jiżżewweġ għalliema. Imbagħad bint Pietru, Ġina li hi pittriċi u li tixbah ħafna lil Rużann għax bħala qed trabbi lil bintha Luċija waħidha għax romlot. Kienet Ġina li kellha kuntatt dirett ma' Rużann u bla ma taf kienet qed tpingiha. Luċija tilhaq tabiba u l-għarus tagħha inġinier.

Xi kandidati ħawdu l-ismijiet tal-karattri u qalu li Ġina laħqet tabiba, Rużann kellha iben minn Mark Antonin u semmietu Pietru, Pietru żżewweġ lil Lurenz u kellhom lil Marija, Marija kellha iben li semmietu Karmenu!

It-Tieni Karta B

L-Ewwel Taqsima: Ir-Referenza għall-Kuntest (Il-Poeżija)

Kemm-il darba l-kandidati ħadmu ż-żewġ referenzi letterarji tal-poeżija kif ukoll tan-novella meta kellhom iwieġbu waħda biss. Dan wassal biex ħafna tilfu ħafna marki għax fil-bidu kien hemm il-poeżija 'Jien' li minnha tħallew ħafna twegibiet barra meta tqabbilha mat-twegibiet tal-poeżija 'Lill-Qamar Kwinta'.

A. Jien – Victor Fenech.

Din il-poeżija ftit li xejn giet magħżula mill-kandidati u min għażilha żbalja fit-twegibiet tiegħu. Il-poeżija titratta l-eżistenzjalizmu u t-tiftix tal-personalità u l-kandidati ftit li xejn jafu jfissru dan is-sugġett. Ħafna mit-twegibiet kienu repetuti fejn saħansitra l-kandidati kitbu l-versi fit-twegibiet tagħhom bla ma spjegaw.

1. Dwar din il-mistoqsija, normalment il-kandidati qalu li l-poeta qiegħed ifittex l-identità tiegħu imma ma komplewx jispjegaw biex ifissru l-effett.
2. Normalment il-kandidati bdew iwieġbu biss li hemm bidla fil-bniedem u naqsu milli jtkellmu dwar ir-reazzjonijiet tal-poeta. Għalhekk bdew jieħdu nofs il-marki.
3. Ħafna drabi l-kandidati ma waslux biex isemmu li hawn paradoss imma xi wħud semmew li hemm metafora. Madanakollu ftit kienu l-kandidati li waslu biex identifikaw l-effett tal-figura tat-taħdit.
4. Normalment il-kandidati semmew li l-poeżija hi miktuba b'wers ħieles u bla rima imma mbagħad naqsu milli jiktbu dwar l-istrofi u dwar l-effett tal-metrika.
5. Ħafna drabi l-kandidati ma elaborawx fit-twegibiet tagħhom u semmew biss li l-poeta għandu problema ta' nuqqas ta' identità. Għaldaqstant ma bdewx jieħdu l-marki kollha.

B. Lill-Qamar Kwinta – Rena Balzan

Fil-magħgoranza tal-karti din kienet l-għażla ewlenija tal-kandidati. Għalkemm l-istrofa ngħatat b'mod sħiħ, il-kandidati mhux dejjem għarfu li jwieġbu jew jikkwotaw b'mod korrett dak mitlub minnhom.

1. Il-kandidati naqsu milli jifhem xi jfisser it-terminu 'figura tat-taħdit' fejn uħud bdew jgħaddu informazzjoni marbuta mal-metrika. L-effett sabuh diffiċli kif jispjegaw hekk kif uħud taw spjegazzjoni tal-figura tat-taħdit biss jew reġgħu kitbu li l-poetessa qiegħda tindirizza lill-qamar, liema frażi tinsab fil-mistoqsija. Ħafna kandidati semmew tajjeb li hawn apostrofi għalkemm ħafna oħrajn qalu li hawn personifikazzjoni.

Fost it-tweġibiet żbaljati kien hemm...

Aferesi – Qiegħda tindirizza l-qamar ħalli ddaħħalna aktar fil-poeżija u l-messaġġ twasslu qawwi;

Personifikazzjoni; Anafora; Metafora fejn qed toħloq kuntrast; Onomatopea bl-effett li avolja taf li l-qamar m'għandu l-ebda dawl xorta tfaħħru; Indirizz Poetiku lejn xi ħaġa bla ħajja; Rima Mqabbża; Figura tat-taħdit imħawwad; Qiegħda tipprova tagħraf l-affarijiet; Toħloq effett ta' sarkażmu jew ritornell;

2. Il-kandidati ġew mitluba jagħtu raġuni għala l-poetessa qiegħda tmaqdar il-qamar iżda uħud naqsu milli jiktbu dan. Sempliciment kitbu l-istess mistoqsija. Meta ġew mitluba 3 kelmiet jew frażijiet kien hemm min kiteb versi sħaħ li mhux dejjem kienu jixhdu l-istess tmaqdir. Din il-mistoqsija twieġbet tajjeb mill-maġġoranza.
3. Xi kandidati ma rnexxielhomx iwieġbu għala l-poetessa tibdel l-opinjoni tagħha fit-tieni parti tal-poeżija. Uħud kitbu li qiegħda tfaħħru iżda t-tweġiba ma kinitx sostanzjata b'raġuni. Rari kienu t-tweġibiet li l-poetessa tfaħħar lill-qamar għax reġgħet imtliet b'ispirazzjoni u ċertu romantiċiżmu. Ikkwotaw il-vers '**tilma u tħuf fid-dawl tal-fantasija**' li hu misjub fl-ewwel parti u b'hekk ma jgorrx tifsira t'ispirazzjoni jew romantiċiżmu. Kien hemm għadd ta' kandidati li kkwotaw mill-ewwel parti u b'hekk it-tweġiba tagħhom kienet skorretta.
4. Xi kandidati sabuha diffiċli biex jispjegaw il-METRIKA. Din hi mistoqsija li fiha l-kandidati tilfu ħafna marki. Normalment bdew jgħidu li l-vers hu ħieles u mhux endekasillabu u bdew jgħidu li hi bla rima. Normalment l-istrofa ma bdiex tissemma.

Fost it-tweġibiet skorretti kien hemm...

Poeżija moderna u ballata mingħajr rima mqabbża, mingħajr kwartini, ottonarju, setteneraju etc...; vers ħieles; versi mhux ndaqs; Il-poeżija hija ta' negattività fil-bidu però fl-aħħar tispicċa pożittiva; tnaq-il sillaba; stil deskrittiv u narrattiv; tithaddem ir-rima mbews;

5. (a) Xi kandidati Sabuha diffiċli jidentifikaw li l-'**ħliqa aktar setgħana**' hija x-xemx. Dan ikompli johroġ fl-ispjega tal-mistoqsija li jmiss.

(b) Ħafna kitbu dwar ir-relazzjoni bejn il-poetessa u l-qamar u ma kellhom l-ebda referenza għax-xemx. Il-kwotazzjoni li kitbu ma kinux eżatti bħal dak mitlub minnhom. Analizi partikolari kienet tisboq oħrajn fir-relazzjoni li ntalbu jiktbu fuqha: '*Waqt li l-qamar jarmi lewn il-fidda, din il-ħliqa tarmi dawl dehbi, jġigifieri x-xemx fl-ewwel parti tal-poeżija hi deskritta bħala stilla aktar importanti mill-qamar. Lewn il-fidda xorta huwa importanti ħalli ma noqogħdux bla dawl filgħaxija.*'

Fost it-tweġibiet żbaljati kien hemm;

Kull filgħaxija ikunu ħdejn xulxin; Ifaħħru lil xulxin; Il-ħliqa hija aktar b'saħħitha mill-qamar; Alla ħoloq relazzjoni bejn il-qamar, ix-xemx u d-dinjiet diversi biex b'hekk bis-saħħa ta' din il-katina Universali, Alla jkun jista' johloq il-ħajja ta' miljuni ta' kreaturi. Ir-relazzjoni bejn il-ħliqa u l-qamar hija li mingħajr l-għajnuna t'Alla, il-qamar ma setax ikollu d-dawl tiegħu.

It-Tieni Taqsima: Referenza għall-Kuntest (Il-Proża)

B'mod generali l-kandidati wieġbu b'mod korrett għar-referenzi tan-novelli milli tal-poeżija. In-novella 'Firda minn Kelb' kienet magħżula ĦAFNA aktar minn dik miktuba minn Laurence Mizzi.

A. Firda minn Kelb-Ġuże' Ellul Mercer

1. Il-kandidati ma kinux konsistenti fit-tweġibiet tagħhom u ma ddeskrivewx l-atmosfera bl-aħjar mod. Uħud ddeskrivew id-dalma tal-lejl u l-maltemp u ma kkummentawx fuq l-emozzjonijiet tal-protagonista. Uħud ikkwotaw partijiet mhux mill-ewwel żewġ paragrafi.

Ħadd ma kien preċiż fit-tweġiba u t-tliet marki ħadd ma ħadhom. L-idea tal-iżvog ħadd ma għamel referenza għaliha. Ħafna drabi l-kandidati ħadu 2 marki għax filwaqt li semmew li hi atmosfera ta' dwejjaq u siltu s-sentenza, ma żvolgiewx it-tweġiba billi qabblu t-temp mal-burdata tan-narratur.

2. (a) u (b) Meta ngħataw għażla l-kandidati ma kinux korretti, hekk kif it-tweġibiet possibbli kollha ngħataw bħala għażla. L-aktar għażla komuni iżda żbaljata kienet (ii) il-kelb.

Ma' din l-għażla taw spjegazzjoni żbaljata f'mistoqsija 2b.

In-narratur jiddeċiedi li joqtlu u b'hekk kollox idur miegħu; L-istorja hija fuq il-kelb; Peress lin-narratur semma din il-proża 'Firda minn Kelb' u kif ukoll naraw li l-kelb jidhol ħafna f'din l-istorja; Il-kelb kien il-qofol tal-istorja għax sidu kien waqa' ħażin; Silta li titratta l-mewt tal-kelb; Il-kelb huwa l-protagonist għax kieku l-kelb ma maradx, ma kellux għalfejn imut;

3. Il-kandidati kitbu li n-narratur kien iħobb lill-kelb. Is-siltiet li kkwotaw kienu korretti għalkemm kultant kienu repetuti u b'hekk ma setgħux jingħataw l-4 marki sħaħ.
4. Il-maġġoranza tal-kandidati ma ndunawx li l-kelma '**daqslikieku**' tindika SIMILITUDNI u minflok kitbu PERSONIFIKAZZJONI. Għalkemm il-figura tat-taħdit setgħet kienet żbaljata t-tweġiba b'rabta mal-effett kienet korretta għax enfasizzaw il-kwalitajiet umani li jagħti n-narratur-sid lil kelb.

5. Għalkemm ħafna kandidati rrikonoxxew li t-tort li marad il-kelb kien tan-narratur billi kkwotaw '**... u marad ħtija tiegħi...**' ma tantx wiegħbu t-tweġiba b'rabta mal-karattru b'mod tajjeb. Huma spiċċaw jirrakkuntaw kif marad il-kelb u sa ċertu punt taw kwalità t'irresponsabilità fuq in-narratur-sid.

Fost it-tweġibiet żbaljati b'rabta mal-karattru nsibu:

In-narratur kien karattru dgħajjef; In-narratur kien kiber u ma baqax jagħti kasu; In-narratur ma ħax ħsiebu sew; In-narratur marrad lill-kelb; Il-karattru tan-narratur hu wieħed ta' saħħa għax kieku seta' kien jgħidlu lill-kelb li kienu se joqtluh ħalli kien imur inqas imbeżża'; In-narratur iħobb jagħti t-tort lilu nnifsu anke jekk mhux it-tort tiegħu; Il-karattru tan-narratur jidher li ma jistax jaċċetta li mietlu l-kelb; Ma jistax jaċċetta l-marda tal-kelb u għalhekk kien kattiv miegħu nnifsu;

B. Xtara l-ħut fil-baħar - Laurence Mizzi

Il-kandidati li għażlu din is-silta kienu ħafna inqas fin-numru.

1. Il-kandidati ddeskrivew l-atmosfera iżda mhux b'tant dettall li jingħataw 3 marki sħaħ. Min-naħa l-oħra rnexxielhom jisiltu sentenza valida li wasslet għall-atmosfera msemmija. Uħud mill-iżbalji miktubin kienu...
'*kellu deni ta' ziemel*' (ma turix l-atmosfera eċitanti u ta' stennija li kien hemm qabel l-elezzjoni);
L-atmosfera kienet ta' bar miftuħ ġewwa d-dar tas-Sur Antonin; Qabel l-elezzjoni s-Sur Tonin kien imur fil-bar u jħallas ta' kulħadd; Atmosfera ta' ħafna pjanijiet u wegħdiet minn Ġorġ li se jġi elet;
2. Il-kandidati irnexxielhom jiddeskrivu l-atmosfera b'mod tajjeb u jieħdu l-marka sħiħa. Irnexxielhom jisiltu 3 frażijiet/sentenzi li juru din ir-reazzjoni b'mod tajjeb. Ħafna drabi għalkemm ma semmewx l-atmosfera li kien hemm, taw il-frażijiet tajbin.
3. Kien hemm min identifika s-similitudni iżda kien hemm għadd t'oħrajn li ma tawx tweġiba tajba. L-effett marbut magħha kien kompletament żbaljat hekk kif spjegaw il-qbil ma' ġurdien jew it-tifsira tal-istess figura tad-diskors maqluġha mill-kuntest. Fost it-tweġibiet żbaljati marbuta mal-effett insibu:

L-effett li xi haġa tgħaġġibha imma mhux li tiġi qisha iperbole; Il-pjanijiet li kellhom spiċċaw għal kollox; Bħal meta tara far riesaq lejki ha twerżaq kemm tiflaħ bil-qatgħa; Ċikka mhux veru rat far riesaq lejha;

4. (a) Il-kandidati għażlu t-tweġiba t-tajba minn għażla ta' erbgħa.
(b) Is-sentenza li bdew jagħtu bħala tiših jew kienet it-tajba jew inkella semmew il-parti ta' qabilha eżatt li tirreferi għaż-żgħażaġh li min jaf kemm kienu xorbu minn fuq dahru.
5. Kandidati jsibuha diffiċli jispjegaw il-karattru ta' persuna u jispiċċaw jiktbu kwalitajiet marbuta ma' rakkont li m'għandhomx x'jaqsmu mal-karatteristiċi umani.
Fost it-tweġibiet żbaljati li ma jirriflettux l-karattru kien hemm:
Kien ferħan b'karattru tajjeb; Karattru baħnan; Is-Sur Tonin kien raġel sew fil-verità, kien miżżewweġ u qatt ma kellu tfal. Hu prova jsib passatemp, prova minn kollox iżda qatt ma rnexxielu f'xejn; Kellu karattru tal-flus u seta' jiddeffes f'kollox; Qata' qalbu malajr u reġa' beda jagħtiha għall-annimali; Is-Sur Tonin iħobb lil martu Ċikka u xhin bdew itellgħu l-votijiet beda jħossha mbeżżgħa u eċitata; Karattru sfortunat u xi ftit ġalanton għax ħaseb illi kien tajjeb għall-politika allavolja l-ħin tiegħu jħobb jaqsmu mal-annimali; Karattru serju imma jħobb idaħħak in-nies bih; Il-karattru tas-Sur Antonin ma tantx kellu serjetà fih iżda madanakollu li jiġrilu dejjem isib xi haġa biex iwebbes rasu; Is-Sur Tonin kien egoist;

II-Komponenti Letterarji

L-għażla bejn il-kitbiet letterarji, kienet waħda bbilanċjata. Uħud mill-kandidati kitbu l-ħsieb tas-silta letterarja u ma tantx argumentaw dwar dak li kienu mitluba, speċjalment fis-siltiet *Il-Koranta*, *Katrin tal-Imdina* u *Niftakar*. Il-kandidati rnexxielhom jargumentaw fil-kitbiet letterarji marbutin mas-siltiet ta' proża jew poeżija aktar mill-kitbiet dwar ir-rumanzett. Kienu ftit dawk il-kandidati li għamlu referenza għal siltiet oħra barra dawk li ġew mitluba biex jiktbu dwarhom. Kultant fil-kitbiet letterarji tas-siltiet ta' proża/poeżija jew tar-rumanzett il-kandidati argumentaw mingħajr ma' għamlu referenza għax-xogħol letterarju. Nuqqas li deher kien li xi wħud taw introduzzjoni li kienet kopja tat-titlu. Kien hemm ħafna żbalji tal-lingwa u ftit huma dawk li rnexxielhom jiksbu l-marki kollha tal-ortografija. Uħud ma qasmux il-kitba f'paragrafi u kien hemm numru ta' kandidati li ma kitbux 200 kelma.

It-Tielet Taqsima : II-Komponent Letterarju - Bejn Haltejn (Barra 'Il-Ħarsa ta' Rużann')

L-ewwel titlu

- Min għażel li jikteb skont dan it-titlu kellu għarfien sħiħ taż-żewġ xogħlijiet filwaqt li xi wħud għamlu referenza għan-novella '*Il-Koranta*' u hallew barra '*Gargir mal-Ħerża*'.
- Ir-referenza għan-novella '*Il-Koranta*' kienet rakkont kontinwu fejn semmew l-ikrah li ġiet wiċċ imb wiċċ miegħu l-protagonista u hallew barra l-laqgħa ma' Indri.
- L-interpretazzjoni għall-poeżija '*Gargir mal-Ħerża*' mhux dejjem kienet tajba fejn ħafna ma nkludewx l-idea ta' tiftix personali iżda baqgħu marbuta mad-dehra tal-bir kif inbidlet.
- Fir-referenza għal kull xogħol letterarju, il-kandidati batew milli jenfasizzaw il-bidla li seħħet u minflok intilfu jirrakkontaw. Ir-rakkont mhux dejjem kien eżatt hekk kif għadd ta' fatti żbaljati ġew żviluppati:
'Il-Koranta kienet tissakkar ġo darha u kienet qatgħet qalbha.' '*Bil-lejl kienet tibki u titlob lil San Franġisk...*' '*Il-Koranta hija poeżija fejn tispjegalna li mara ta' fuq il-ħamsin sena li tħobb tiddandan u tiddellek qatt ma rnexxielha ssib il-maħbub tagħha.'*
- Il-kandidati għamlu aktar referenza għan-novella '*Il-Koranta*' milli għall-poeżija '*Gargir mal-Ħerża*' u dan l-iżbilanċ juri nuqqas t'għarfien sħiħ.
- Kien hemm ħafna rakkonti tal-poeżija u tan-novella minflok argumentazzjoni msaħħin b'referenzi.

It-Tieni titlu

- Komponent Letterarju repetittiv ħafna minħabba l-fatt li x-xogħlijiet magħżula għandhom grajjiet simili. Xi kandidati spiċċaw jiktbu dwar ix-xebh u d-differenzi bejn iż-żewġ poeżiji meta t-titlu ma talabhomx dan.
- Il-kandidati għandhom l-idea li komponent letterarju jrid jinbena fuq il-qbil u d-differenzi bejn ix-xogħlijiet letterarji u mhux kitba bbażata fuq analiżi skont it-titlu, irrelevanti jekk ix-xogħlijiet mogħtija humiex relatati jew le, flimkien.
- Il-kandidati bdew jagħmlu referenza għall-poeżija 'Niftakar' bħala ballata meta fl-ebda ħin m'hemm referenza għall-istorja ta' Malta.
- 'L-imħabba hija sentiment sabiħ, imma xi drabi l-imħabba tbikkik.' Din l-istess frażi mit-titlu ntuzat bħala introduzzjoni mill-kandidati minflok kitbu introduzzjoni bi kliem tagħhom u dan reġa' gie repetut tul il-komponent letterarju sħiħ. Drabi oħra l-kandidati semmew għadd ta' xogħlijiet oħra li studjaw fl-introduzzjoni fosthom 'Geraldine' ta' Trevor Zahra u 'Aqta' Fjura u Ibni Kamra' ta' Immanuel Mifsud. Drabi oħra l-kandidati semmew għadd ta' xogħlijiet oħra li studjaw fl-introduzzjoni fosthom 'Geraldine' ta' Trevor Zahra u 'Aqta' Fjura u Ibni Kamra' ta' Immanuel Mifsud imma dawn ftit li xejn kienu relevanti.
- Ir-referenza għall-imħabba ma ssirx bħala sentiment jew emozzjoni iżda jirreferu għaliha bħala 'ħaġa'.
- Ir-referenza għal dawn il-poeżiji kienet mimlija żbalji ta' kontenut fejn il-kandidati juru biċ-ċar in-nuqqas t'għarfien biex jiktbu fuqhom.
'Niftakar, il-poeta jurina li l-mara li kien iħobb mietet u jgħidilna li meta siefer magħha, mar ħdejn il-ħamiem u sena wara reġa' mar u ma kinitx miegħu.'
- r-referenza għall-ballata 'Katrin tal-Imdina' kienet mibdula f'referenza għall-poeżija 'Jum San Valentin' ta' Maria Grech Ganado. Drabi oħra l-kandidati kitbu b'mod ġenerali u naqsu milli jagħtu rispost adegwata skont dak li gie mitlub.
- Xi kandidati taw ukoll kwotazzjonijiet ħziena jew immarkaw bħala kwotazzjoni xi frażijiet li ma jinsabux fit-test:
'kissret qalb kulħadd' – Katrin tal-Imdina.
'L-ewwel paragrafu jspiċċa b' "Jiena u hi, hi u jiena" li fiha hemm unita' wara li żżewġu.' - Niftakar
- Il-kandidati ppruvaw jagħtu taqsira ta' kull parti mill-Ballata ta' Dwardu Cachia kif ukoll dettalji mill-eleġija ta' Anton Buttigieg.

Ir-Raba' Taqsima: Il-Komponent Letterarju - 'Il-Ħarsa ta' Ruzann' Ta' Francis Ebejer

L-ewwel titlu

- Il-kandidati fil-maġġoranza tagħhom spiċċaw jirakkuntaw minflok jiktbu dak li ġew mitluba fit-titlu.
Ma kienx hemm bilanċ bejn ix-xebh u d-differenzi tal-karattri magħżula. Ħafna mill-kandidati li għażlu dan it-titlu, tkellmu dwar il-Baruni x-Xiħ u Mark Antonin. Madanakollu ħafna drabi ddiskutew dwar id-differenzi biss ta' dawn iż-żewġ karattri u ma semmew xejn dwar ix-xebh ta' bejniethom.
- Uħud għażlu karattri sekondarji u eventwalment ma setgħux jiżviluppaw il-komponent b'mod tajjeb.
- Il-komponenti letterarji li għażlu lill-Baruni x-xiħ/iż-żgħir ma' Mark Antonin kienu żviluppati bl-aħjar mod.
- Dawn li għażlu d-dixxendenti ta' Ruzann flimkien kellhom diffikultà jiktbu aktar minn 150 kelma.
- L-Introduzzjoni tal-komponent letterarju kienet kopja kelma b'kelma tat-titlu li ngħata fil-karta tal-eżami.

- It-traduzzjoni mill-Ingliż għall-Malti , l-użu tal-Ingliż u s-sintassi żbaljata ma naqasx fil-kitbiet tal-kandidati: *'Fil-fatt Mark Antonin huwa jgħix fis-sistema anti fewdali li tfisser li huwa 'doesn't care' dwar il-klassi soċjali.*

It-Tieni titlu

- It-titlu ta' dan il-komponent letterarju għen lill-kandidati fl-iżvilupp tiegħu għax kellhom iwiegħbu;
X'kienu l-bidliet soċjali? Min kien il-moħħ wara dawn il-bidliet soċjali? Kif seħħu dawn il-bidliet?
- Għalkemm it-titlu kien ċar, il-kandidati spiċċaw jirrakuntaw mingħajr ma qalu b'mod dirett x'kienu l-bidliet soċjali li kiteb dwarhom Francis Ebejer. Kitbiet ġenerali bla ma kitbu xejn b'mod konkret jew għamlu referenza li turi l-istess bidla.
- Ħafna mill-kandidati li għażlu dan it-titlu bdew jgħidu li l-bidla soċjali seħħet bis-saħħa ta' Mark Antonin għax biegh l-artijiet u kellu relazzjoni ma' Rużann. Kien hemm min waqaf hemm u ma semma xejn dwar l-edukazzjoni u l-karrieri.
- Uħud mill-kandidati semmew uħud mid-dixxendenti li kienu l-pijunieri wara din il-bidla mingħajr m'għamlu referenza għal Rużann u Mark Antonin.
- Xi kandidati bdew isemmu l-edukazzjoni imma ma bdewx isaħħu l-argumenti permezz ta' referenzi għal diversi episodji bħal Karmenu jibgħat lil uliedu l-iskola, Marija li akkost ta' kollox riedet l-edukazzjoni għal Pietru, Pietru li sar għalliem u surmast u l-bqija
- It-taħwid fl-ismijiet tal-karattri kien komuni f'kull żvilupp fejn għamilha diffiċli biex il-komponent letterarju jagħmel sens komplet. Għadd ta' fatti oħra ġew żviluppanti li referenza għalihom ma tinstabx fir-rumanzett.
'Karmenu mar jgħix mal-ġenituri t'omm il-mara peress lix-Xuxana għamlitilhom ħajjithom infern' 'Rużann u Mark Antonin baqqgħu flimkien u mnalla kien Mark Antonin li ġġieled għal din il-problema.' *'Ġina kienet ħadmet fil-ħidma soċjali, l-iktar f'dawk tat-tliet għoljiet.'*
- Ir-referenza għar-rumanzett giet imħawda mal-poeżija 'Geraldine' f'tagħqida shiħa *'Marija kienet taħdem fil-bar u lis-sagristan "tagħtu daqqa bejn għajnejh u niżlitu għarkopptejh" u hemmhekk uriet lin-nisa jistgħu jkunu bħall-irġiel anke fizikament.'*
- Il-bidla b'rabta mas-sess femminili ma kinitx żviluppata sew. Ħafna naqsu milli jsemmu lil Marija u lil Ġina li bl-ispirazzjoni ta' Rużann kienu l-porta vuċi tal-mara fis-soċjetà.
- Il-bidla komuni li l-kandidati rnexxielhom jagħrfu kienet marbuta mat-taħlit tal-klassijiet soċjali b'ħafna rakkont u argumenti mġebbdin iżżejjed.
- Uħud naqsu milli jsemmu x-xogħlijiet tul il-medda ta' żewġ sekli. Il-bidla fix-xogħlijiet kienet turi l-progress li kienu qed jesperjenzaw niesna u gżiritna.
- Uħud mill-komponenti jidhru li ġew studjati bl-amment u għalkemm partijiet huma rilevanti hemm nuqqas t'organizzazzjoni tal-ideat u l-kandidat kiteb dak kollu li ftakar. B'din it-tip ta' kitba l-iskop tal-komponent letterarju huwa mitluf hekk kif il-kandidat ma benieix analiżi b'rabta mal-għarfien li għandu skont it-titlu. L-użu ta' kliem bħal *'emancipazzjoni', 'demokrazija', 'avangardista', 'soċjo-politiku'* juru li l-kandidati tgħallmu l-kliem muftieħ bl-amment iżda mhumiex kapaċi jinsgħom f'analizi shiħa.
- Il-kandidati mhumiex kapaċi jagħmlu distinzjoni bejn rakkont kelma b'kelma bħallikieku taqsira u referenzi biex isaħħu l-analiżi tagħhom. Għadd kbir ta' kandidati jintilfu jirrakuntaw minflok jużaw il-kliem-muftieħ tat-titlu u jwiegħbu lilu biss. Uħud jiktbu punt iżda ma jkomplux jiżviluppawh *'Il-bidla soċjali kompliet isseħħ meta hu Pietru ħareġ bil-bandiera f'idu fl-1914 u l-1918 meta faqqgħet il-gwerra.'* Din is-sentenza hija vitali biex il-kandidat jibni argument li wara sekli shiħ il-Maltin wettqu l-ewwel rivoluzzjoni. Il-Maltin irrealizzaw li l-barrani mhumiex qed jagħmlilhom pjaċir iżda jistagħna minn fuqhom. Il-kandidat jintilef jirrakkonta u ma jagħrafx l-opportunità li jiżviluppa argument minn referenza.

Konklużjoni

L-iżbalji tal-ortografija, tal-grammatika, tas-sintassi, u tas-semantika kienu bil-bosta. Ħafna mill-kandidati mhumiex ippreparati jew imħarrġa sabieħ jiżviluppaw argumenti u jagħmlu analiżi

kritika u huwa għalhekk li min hu mħarreg jagħmel dan jispikka. Min jagħzel it-2B xorta waħda jridu jkun jaf jikteb tajjeb ħafna l-Malti għax il-livell ta' ĊES irid jinżamm.

Iċ-Chairperson

Il-Bord tal-Eżaminaturi 2018